

Velké změny začínají od nejmenších

2012

Sdružení TEREZA

vyučovací kvadranta

"ŠKOLNÍK MÁ V KLECI OSMÁKA"
nejvtipnější informace GLOBE Games v Litomyšli

osmák degu (*Octodon degus*)

Začínali jsme pasením 3 koz, 17 ovcí a praktickou ochranou jednoho malého kousku přírody. Dnes vzděláváme přes 90 000 dětí a učíme je, jak mohou o naše životní prostředí pečovat samy.

V roce 1979 se začala parta vysokoškoláků podílet na ochraně Prokopského údolí v Praze. Založili zde svoji TERÉnní ZÁkladnu - neboli TEREZU. Od počátku 90. let TEREZA vytváří ekologické projekty pro školy z celé republiky. Činnost se postupně zaměřila na realizaci tří dlouhodobých vzdělávacích programů s mezinárodním zastřešením: Ekoškola, GLOBE a Les ve škole. Dnes je do nich zapojeno již přes 730 českých základních a středních škol.

Naše programy neustále rozvíjíme, základní východiska naší činnosti však zůstávají stejná. Že zdraví lidí se neobejde bez zdravého životního prostředí. Že přírodu je třeba nejprve milovat, abychom ji chtěli chránit. Že životnímu prostředí musíme dobře rozumět, aby byla jeho ochrana účinná. Že činnosti přispívající k udržitelnému rozvoji můžeme dělat každý sám a byť se mohou zdát drobné, znamenají v součtu mnoho. A že velké změny začínají od nejmenších, protože co se naučí a jaká bude nejmladší generace, to ovlivní budoucí podobu našeho světa ze všeho nejvíce.

Velkou radost nám přináší příběhy studentů o tom, co všechno se jim podařilo v našich programech uskutečnit. O několik z nich bychom se s vámi chtěli podělit na dalších stránkách. Utvrzují nás v tom, že v nastoupené cestě dlouhodobého vzdělávání mladé generace musíme dále pokračovat.

Naše činnost by nebyla možná bez pomoci dalších lidí a organizací. Děkujeme všem našim partnerům, dárcům, sponzorům, spolupracovníkům a dobrovolníkům. Vaše důvěra v naši činnost je pro nás závazkem.

Petr Daniš

Petr Daniš,
ředitel

Naší vizí je společnost,
ve které lidé mají rádi
přírodu a místo, kde žijí,
rozumí životnímu prostředí
a jednají v souladu
s udržitelným rozvojem.

Naším posláním je
vzdělávat děti,
které takovou společnost
budou vytvářet.

730
škol z celé ČR

94 000 dětí

3 dlouhodobé
mezinárodní
programy

TEREZI ČÍSLA

4 000
učitelů zapojených
v našich programech

34
let života TEREZY

EKOŠKOLA V ČÍSLECH:

299

zapojených škol
= na každém
16. kilometru
narazíte v ČR
na Ekoškolu

480 000 Kč

rozděleno na zajímavé
projekty Ekoškol

70 800

žáků chodí do Ekoškoly:
každý 19. žák chodí
do Ekoškoly

na 117 školách

visí mezinárodní zelená vlajka
označující školu s titulem Ekoškola

996

věcí změnili žáci k lepšímu
(vyměnili kapající kohoutky,
žárovky, přidali květiny apod.)

Mezinárodní
program

EKOŠKOLA

Žáci se snaží o šetrnější provoz své školy a snižují ekologický dopad svého jednání na životní prostředí. Ve spolupráci s učiteli, vedením školy a zástupci místní komunity hledají úspory energie a vody, snaží se o snižování množství odpadů a jejich třídění a také o zlepšení prostředí školy a jejího okolí. Společně usilují o získání mezinárodního titulu Ekoškola.

Cit:
Cílem Ekoškoly je, aby žáci snižovali
ekologický dopad školy a svého jednání
a zlepšovali prostředí ve škole i jejím okolí.

STUDENTI LOVÍ DEŠŤOVKU

Základním krokem Ekoškoly je analýza ekologického stavu školy. Žáci prolézají školu „od sklepa po půdu“ a na základě svých zjištění navrhnou plán činností, který vede k jeho zlepšení. Na základní škole Trávník v Přerově se žáci zaměřili na školní zahradu a odhalili, že jim „dešťovka“ může pomoci významně snížit spotřebu vody.

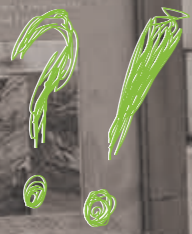
Žáci zjistili, že se na škole zbytečně plýtvá pitnou vodou na zalévání zahrady. Pokud by byla lépe využita dešťová voda a upraveno nevhodné odvodnění školního pozemku, je možné dosáhnout velkých úspor. Vypracovali proto projekt dešťové zahrady.

S pomocí rodičů provedli terénní úpravy, vybudovali zahradní jezírko, instalovali kádě na zachytávání srážek a vysázeli vhodné rostliny, které napomohou přirozenému vsakování vody do půdy. Zelená oáza nyní osvěžuje šedé prostředí panelové zástavby v okolí školy.

*" NA CO JSME HRDÍ? VŠECHNO JSME VYMYSLELI I UDĚLALI
ÚPLNĚ SAMI: UPRAVILI JSME TERÉN, VYBUDOVALI JSME
ZAHRADNÍ JEZÍRKO A VYSÁZELI MOKŘADNÍ ROSTLINY, "
radují se žáci ZŠ Trávník.*

GLOBE V ČÍSLECH

12 učitelů se zapojilo do tvorby lekcí badatelsky orientovaného vzdělávání

162

českých škol pracuje v GLOBE (11 škol již 18 let)

30

vlastních projektů prezentovali žáci na GLOBE Games v Litomyšli

111

zemí zapojených do programu GLOBE

1 107 994

dat během 17 let odeslali žáci českých škol do celosvětové databáze NASA

www.globe.gov

Mezinárodní program
GLOBE

GLOBE podporuje u studentů zájem o přírodu a přírodní vědy. Studenti zkoumají a pozorují životní prostředí pomocí praktických postupů a využívají výsledků svého bádání k identifikaci a řešení environmentálních problémů v okolí své školy.

Podporujeme metody badatelsky orientovaného vyučování. Data naměřená studenty slouží vědcům k ověřování různých hypotéz a modelů a jsou k dispozici i široké veřejnosti na adrese www.globe.gov.

*Účel:
Cílem programu je, aby studenti využívali výsledky vlastního bádání k poznávání životního prostředí ve svém okolí.*

TŮŇKO, TŮŇKO, KDO V TOBĚ PŘEBÝVÁ?

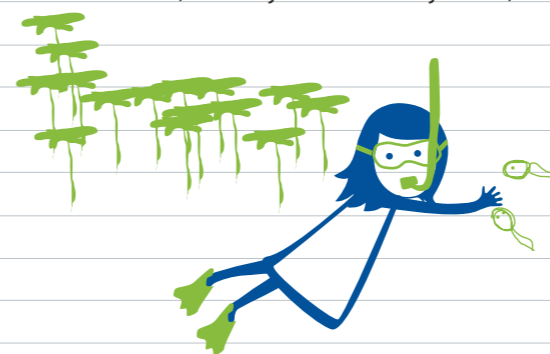
Vsetínská základní škola Rokytnice má velkou školní zahradu.

A k tomu mají Vsetínští ještě spoustu neobvyklých nápadů, jak ji co nejlépe využít. Před pár lety na příklad vytvořili dvě umělé tůňky a děti tak získaly jedinečnou příležitost pravidelně pozorovat a zkoumat, co se v uměle vytvořených vodních nádržích děje.

Žáci si naplánovali badatelský výzkum jako skuteční vědci – rozhodli se vyzkoumat, jestli se uměle vytvořené tůňky mohou chovat jako přirozený ekosystém. Do zastíněných tůňek vysadili orobinec a kosatec. Jednu tůňku pravidelně čistili od řas a jiného biologického materiálu a druhou ponechali bez jakéhokoliv zásahu člověka.

Během dvou let průběžně sledovali druhovou rozmanitost živočichů, porovnávali množství kyslíku a dusičnanů, měřili teplotu, pH, průhlednost vody a ověřovali platnost svých původních předpokladů – hypotéz. A co zjistili?

Pokud je tůňka ponechána bez zásahu člověka, je její prostředí stabilnější. Díky vegetaci jsou zde menší výkyvy teplot, větší množství kyslíku, žije zde více druhů živočichů. „Pokud tedy chcete mít tůňku plnou života, zasahujte do ní co nejméně“, tak zní rada školáků ze Vsetína.

„ŽÁBY K NĀM PŘIŠLY SAMY, JEN JSME JIM TŮŇKVU ZVELEBILI DLE RAD ODBORNÍKŮ A ZA CHVILKVU TAM UŽ BYDLELY“, vysvětluje malý vsetínský badatel Standa.

Mezinárodní
program

LES VE ŠKOLE

Snažíme se, aby děti považovaly les za bezpečné a zajímavé místo, které je plné podnětů a které mohou zkoumat všemi smysly. Poznávají tak na vlastní kůži stromy, byliny, houby, živočichy našeho nejrozšířenějšího ekosystému a jejich vzájemnou propojenost. Dívají se na les také jako na místo s vlastní historií. Ze svých zkušeností pak mohou samy vyhodnotit, co je dobré pro les dělat.

*"CHTĚLI JSME VYSADIT STROMY
A PODÍLET SE TAK ASPOŇ TROCHU
NA SNIŽOVÁNÍ MNOŽSTVÍ OXIDU UHLÍKÉHO
V ATMOSFÉŘE A ZLEPŠENÍ ŽIVOTNÍHO
PROSTŘEDÍ,"
řekla osmačka ze ZŠ Raškovice.*

*Účel:
V programu Les ve škole –
škola v lese dáváme učitelům
nástin k laboratornímu učení
o lese, které žáky motivuje
návštěvovat les, znát
jeho obyvatel, děje, které v něm
probíhají, odhalovat, jak člověk
ovlivňuje les a les člověka,
a pečovat o něj.*

DĚTI VYSADILY 243 NOVÝCH STROMKŮ

Kromě toho, že se děti zabývají ve výuce lesem ze všech stran, vedeme je také k tomu, aby aktivně ovlivňovaly své okolí. Žáci a učitelé pečují o lesní studánky, čistí les za humny nebo třeba budují venkovní učebny. Veliký kus práce udělali například v základní škole v Raškovicích.

Raškovičtí žáci se hodně učili o lese a jeho vlivu na klima. Vyzbrojeni znalostmi připravili v rámci Mezinárodního roku lesů projekt „Sázíme stromy“. „Zní to jako učitelská pohádka, ale žáci opravdu vše vymysleli a zorganizovali úplně sami,“ vysvětluje nadšeně paní učitelka Dana Kuriplachová.

Iniciátory projektu byli šestáci a osmáci, kteří nejprve zjistili od odborníků, jaké stromy kam sázet a jak o ně následně pečovat. Ve spolupráci se zástupci obce vytypovali tři vhodné lokality. A zde už společně se všemi spolužáky vysázeli v jeden den 20 okrasných a 22 ovocných stromků a 221 sazenic lesních stromů. Navíc se s ostatními podělili o získané znalosti, takže nyní vědí všechny děti z raškovické školy, jak stromky sázet, jak je ošetřovat i jak je chránit před poškozením zvěří tak, aby vyrostly ve velké, krásné stromy.

LES V ČÍPLECH:

Ve **380**
školách se děti učí
o lese v lese

400 000 Kč rozděleno
mezi 20 žakovských projektů
zlepšujících okolí školy

300
žáků ověřovalo
novou metodiku
programu

49
sborníků materiálů
pro učitele ke stažení
na webu

20 různých zvuků
a **30** živočichů našly děti
během pouhých tří hodin v lese

Local Heroes

Hrdina nemusí mít nadpřirozené vlastnosti ani zachraňovat celý svět. Hrdinou je každý, kdo sebere odvahu a udělá podle svých možností cokoliv, co posune místo, ve kterém žije, k lepšímu. V novém programu se žáci během vyučování proměňují v místní hrdiny: starají se o školní zahradu, sází stromy, pečují o blízký park, pořádají výstavy o proměnách okolí...

*Cíl:
Cílem je pomáhat pražským dětem křehké kvalitě a dovednosti, které využívají k přímému osvětování přírodního prostředí v okolí své školy. Poznávaní, že i jejich drobné činy jsou vidět a mají význam.*

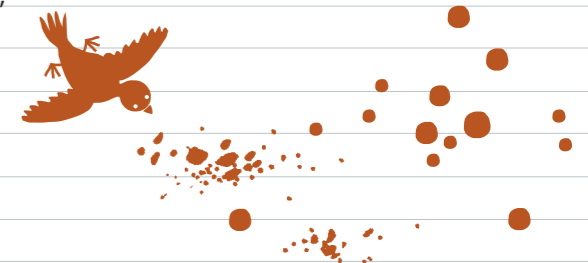
CO JE TO ZA PLACKU?

„Kde jsi vzal tu placku, Kubo? Jak to, že jsi hrdina?“ ptá se maminka svého podle ní úplně normálního syna, který zrovna přišel ze školy a na tašce má placku Jsem hrdina. „No to je za ty tulipány před školou. Představ si mami, my jsme ve třídě udělali tým a v okolí školy pátrali po tom, co bychom chtěli zlepšit. Našli jsme toho spoustu. Před vchodem je starý záhon, kde roste jen plevel, v parku nejsou krmítka pro ptáky a od autobusu vede ke škole bahnitá cestička.“

„A co vy s tím? To má přece řešit město!“

„Nemusí, mami. Paní učitelka říkala, že to můžeme zkusit sami,“ zamyslel se Kuba a hrdě dodal: „vypleli jsme ten záhon a zasadili cibulky tulipánů. Už raší a brzy rozkvetou. A za to mám tu placku. Paní učitelka řekla, že jsme hrdiny proto, že i když naše pomoc byla malá, udělali jsme něco, co zlepšilo okolí. Víš, mami, mám z toho radost a baví mě to.“

Možná brzy uslyšíte od dětských hrdinů podobný příběh i vy...

žáci z

260

základních pražských škol se mohou v následujících letech zapojit do projektů týkajících se městské zeleně, dopravy, lokálních potravin či odpadů ve městě

3 roky trvající projekt

10 odborníků
ze **4** vysokých škol

24
učitelů

600 žáků z **15**
základních škol ČR

16 badatelských lekcí
a návod pro vlastní
badatelské lekce

www.badatele.cz

Badatele.cz

Motivujeme učitele, aby v žácích pěstovali přirozenou zvědavost, stavěli na ní a postupně žákům předávali zodpovědnost za jejich vlastní vzdělávání. Bádání je k tomu dobrým nástrojem. Žáci kladou otázky, formulují hypotézy, plánují postup jejich ověření, provádějí pokusy, vyhledávají a třídí informace, vyhodnocují výsledky, formulují závěry. Často spolupracují ve skupinách a výsledky svých zkoumání prezentují před ostatními.

Projekt Badatele.cz vznikl v reakci na výsledky mezinárodního výzkumu PISA 2006, který ukázal, že českým žákům dělá potíže získávání a interpretace dat, tvorba otázek a hypotéz či formulování závěrů výzkumu.

*Účel:
Zavést do výuky takové metody a formy práce,
které podporují tvorbu badatelských dovedností
žáků 1. a 2. stupně základních škol v přírodních
věděch a rozvíjí jejich zájem o přírodovědné
obory.*

JAK SE BRUSLAŘKY UDRŽÍ NA VODĚ?

Otázka, kterou si položili mladí badatelé. Ale i spoustu otázek dalších třeba: Proč svíčka pod nádobou zhasne? Proč zmrzlá voda roztrhne nádoby? Co to je skleníkový efekt? Jaké jsou příčiny klimatických změn? Jak dostat vejce z úzkých? Proč se rostliny červenají?

V projektu bylo vytvořeno šestnáct lekcí. Jedna z nich je věnována „bruslačkám“ neboli vodnímu hmyzu pohybujícímu se na hladině.

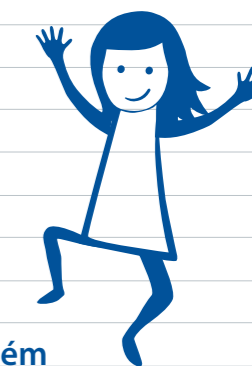
Žáci ze základní školy v Ledči nad Sázavou byli malými tvory nadšení a chtěli vědět mnoho informací. Na své otázky formulovali hypotézy, které následně ověřovali. Jako laboratoř posloužila jezírka v lavorech. Pozorování lupou děti nadchlo, jedna bruslařka dokonce přijala nabízenou potravu z pinzety. Živě se bavily a zapisovaly, co vidí a vlastně si ani nevšimly, že se učí: „myslel jsem, že bruslařka má 4 nohy a ona jich má 6. A předníma si dokáže přidržovat potravu,“ zhodnotil jeden žák.

Další pokusy směřovaly k ověření povrchového napětí vody, které bruslačkám umožňuje pohybovat se na hladině. Co žáci zjistili? Díky povrchovému napětí se udrží na hladině třeba také alobal nebo krycí sklíčko. „Nyní kápněte na hladinu saponát,“ vyzval žáky pan učitel. Efekt povrchového napětí zmizel a předměty se potopily pod hladinu. „Co by se stalo s bruslařkou, kdyby byla na hladině ona?“ Žáci strnule koukali a dodali, že by se asi utopila.

*"MĀM POCIT, ŽE POKUS V ŽÁČÍCH
ZANECHAL SILNÝ DOJEM A AVTO
SI V VODY NIKDY MÝT NEBUDOU!"
zhodnotil pan učitel Michal Šimandl
objevy svých žáků.*

Rozvaha a výsledovka

VÝKAZ ZISKŮ A ZTRÁT

pro nevýdělečné organizace ve zjednodušeném
rozsahu k 31. 12. 2012 v Kč

ÚČET	NÁZEV	NÁKLADY	VÝNOSY
501	Spotřeba materiálu	1 175 413	
502	Spotřeba energie	60 924	
503	Spotř.ost.neskladovatel.dodáv.	66 670	
504	Prodané zboží	762	
511	Opravy a udržování	1 640	
512	Cestovné	200 778	
518	Ostatní služby	5 530 367	
521	Mzdové náklady	8 565 584	
524	Zákonné sociální pojištění	2 407 778	
528	Ostatní sociální náklady	29 746	
538	Ostatní daně a poplatky	4 168	
540	Jiné ostatní náklady	31 816	
551	Odpisy nehmot. a hmotného IM	47 880	
582	Poskytnuté příspěvky	1 151 027	
591	Daň z příjmů	4 750	
601	Tržby za vlastní výrobky		89 472
602	Tržby z prodeje služeb		5 241 923
604	Tržby za prodané zboží		35 257
644	Úroky		68 088
645	Kursově zisky		1 660
648	Zúčtování fondů		80 295
649	Jiné ostatní výnosy		10
682	Přijaté příspěvky		5 144 491
684	Přijaté členské příspěvky		13 200
691	Provozní dotace		8 930 973
		19 279 302	19 605 369
	Hospodářský výsledek		326 067

ROZVAHA

pro nevýdělečné organizace ve zjednodušeném
rozsahu k 31. 12. 2012 v Kč

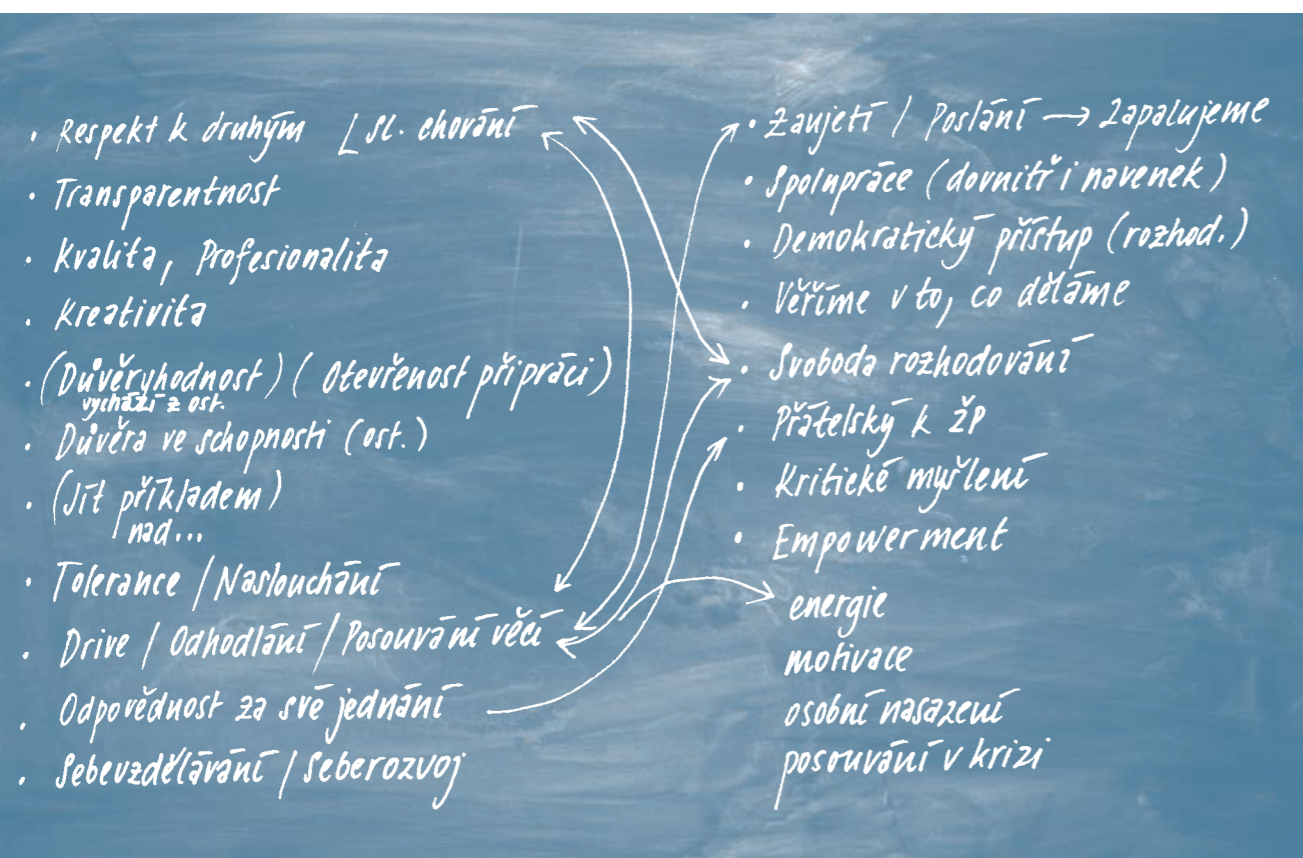
ÚČET	NÁZEV	AKTIVA	PASIVA
022	Samost. movité věci a soubory	1 318 213	
028	Drobný dlouhod. hmotný majetek	191 802	
082	Opr.k sam.mov.věcem a souborům		1 318 213
088	Oprávký k drobn. dl.hmotn.maj.		191 802
132	Zboží na skladě	23 940	
211	Pokladna	55 538	
221	Bankovní účty	9 377 263	
311	Odběratelé	126 573	
314	Poskytnuté provozní zálohy	67 828	
315	Ostatní pohledávky	3 000	
321	Dodavatelé		297 416
325	Ostatní závazky		46 711
331	Zaměstnanci		586 397
336	Zúčt. s inst.soc.z. a zdr.poj.		334 769
341	Daň z příjmů		12 450
342	Ostatní přímé daně		79 141
343	Daň z přidané hodnoty		26 374
346	Nároky na dotace a ost. zúčt. se SR	765 568	
381	Náklady příštích období	47 174	
383	Výdaje příštích období		53 079
384	Výnosy příštích období		1 121 619
388	Dohadné účty aktivní	820 997	
900	Vlastní jmění		391 013
910	Fondy organizace		7 942 700
911	Fondy		21 371
932	Nerozd.zisk, neuhr.ztráta min.l		326 067
956	Dílhodobé závazky		73 676
		12 797 897	12 797 897

HODNOTY 2+5

2 zásadní hodnoty pro TEREZU jsou

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A VZDĚLÁVÁNÍ

JAK JSME NAŠE HODNOTY TVOŘILI?

Hodnoty jsme vymýšleli na společném sezení všech zaměstnanců. Navrhli jsme, co koho napadlo, a povídali o tom, nechali to uležet a znovu se k tomu sešli, mluvili o tom, jak jednotlivým hodnotám rozumíme, a zkoušeli je třídit a seskupovat. Takhle nějak to vypadalo:

Potom jsme v menší skupince zkusili návrh zeštíhlit a uspořádat. Snažili jsme se oddělit skutečné

hodnoty od jejich vnějších projevů, vybrat jen ty nejpodstatnější a ještě je doprovodit vysvětlujícími texty. Návrh jsme představili všem a nechali si ještě dost času na další připomínky a nápady. Ty jsme zapracovali a bylo hotovo.

5

hodnot, které jsou při naší práci nejdůležitější, jsou:

Iniciativa *MŮŽEME SE ROZKRAJET*

Všichni spoluvytváříme svět, ve kterém žijeme. Máme odhodlání rozvíjet sami sebe a inspirovat svou činností ostatní. Podporujeme i druhé v tom, aby dokázali měnit svět okolo sebe k lepšímu.

Poctivost *NEJLÉPE JAK UMÍME*

Věříme tomu, co děláme. To, co děláme, se snažíme dělat co nejkvalitněji. Sami či s pomocí druhých reflektujeme, zda se nám to daří. Cítíme odpovědnost za úspěchy i neúspěchy.

Otevřenost *MÁME HLAVY I OČI OTEVŘENĚ*

Jsme otevřeni novým informacím, jiným názorům i kritice. Vítejte nové myšlenky a zároveň je sami přinášíme. Rádi necháváme ostatní nahlédnout do toho, co se v TEREZE zrovna vaří a jak se hospodaří.

Respekt

Respektujeme jinakost každého člověka, jeho potřeby, možnosti, názory i postoje. Ctíme svobodu rozhodování jednotlivce. Podporujeme respektující prostředí ve vzdělávání.

PRO NÁS JE RESPEKT DENÍKEM

SPOLEČNĚ DOKÁŽEME VÍCE NEŽ SAMI

Spolupráce

Pracujeme týmově a vzájemně se podporujeme. Nabízíme lidem možnost podílet se na směřování organizace. Věříme ve schopnosti a potenciál druhých. Vytváříme partnerství pro naplnění naší vize.

ZA PODPORU TEREZY DĚKUJEME:

Generální partner programu Ekoškola

Generální partner programu Les ve škole

Hlavní partner programu Ekoškola

Hlavní partner Sdružení TEREZA

Partner Sdružení TEREZA

Partner programu Ekoškola

Další podporovatelé

Děkujeme za podporu:

Programu Ekoškola

Program Ekoškola byl finančně podpořen v grantovém řízení MŽP ČR. Materiál nemusí vyžadovat stanovisko MŽP ČR. Program Ekoškola finančně podpořilo Hlavní města Praha.

Generálním partnerem programu Ekoškola je společnost Provident Fincial s.r.o. Hlavním partnerem programu Ekoškola je Nadační fond TESCO. Partnerem programu je společnost EKOLAMP s.r.o.

Programu GLOBE

Program GLOBE je financován z prostředků Revolvingového fondu Ministerstva životního prostředí a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Program GLOBE probíhá za podpory Hlavního města Praha.

Na programu spolupracují Česky hydrometeorologický ústav, Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy, Česka zemědělská univerzita, Czech GLOBE Veterans a odborníci z vědecké rady GLOBE.

Programu Les ve škole

Generálním partnerem programu je společnost IKEA Česká republika, s.r.o.

Program probíhá za finanční podpory SFŽP ČR a MŽP ČR. Materiál nemusí vyžadovat stanovisko MŽP ČR. Program Les ve škole probíhá za podpory Hlavního města Praha.

Sdružení TEREZA

Generálním partnerem Sdružení TEREZA je společnost KPMG Česká republika, s.r.o. Hlavním partnerem Sdružení TEREZA je společnost Panasonic AVC Networks Czech, s.r.o. a partnerem jsou společnosti Unilever ČR, s.r.o., Kofola a.s., YASHICA s.r.o. a ABB s.r.o.

Program Ekoškola probíhá pod záštitou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR a Ministerstva životního prostředí ČR.

Program GLOBE a Les ve škole v České republice garantují Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR a Ministerstvo životního prostředí ČR.